Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.10.2026
LVV-U/128941/2026
Julkinen

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle (55/2026) koskien ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin puolijohde-ekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä ja asetuksen (EU) 2023/1781 (sirusäädös) kumoamisesta (sirusäädös 2.0)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta kirjallista asiantuntijalausuntoa yllä mainitussa asiassa. Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosasto lausuu asiassa seuraavasti:

Yleistä

Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää yleisesti huomiota siihen, että lupamenettelyt ja ympäristöarvioinnit ovat olleet viime vuosina usein Euroopan unionin sääntelyn kohteena. Sääntely on pirstaloitunut useisiin eri säädöksiin, jotka sisältävät toistensa muutoksia ja keskinäisiä viittauksia. Lisäksi erilaisten hankkeiden lupamenettelyille on asetettu toisistaan eroavia vaatimuksia, mikä voi johtaa epäjohdonmukaisuuksiin ja menettelyjen eriytymiseen siinä määrin, että tavoitteena oleva sujuvoittaminen jää saavuttamatta. Lupa- ja valvontavirasto korostaakin, että sääntelyn tulisi olla yhtenäistä ja johdonmukaista, ja sitä tulisi mahdollisuuksien mukaan keskittää yhteen säädökseen.

Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota myös siihen, että yhä useampiin kokonaisuuksiin on säädetty tai ehdotetaan säädettäväksi erilaisia kiireellisyys- ja enimmäisaikavaatimuksia. Lupakäsittelyssä voidaan siksi joutua pohtimaan, mikä on eri priorisoitujen asioiden suhde toisiinsa eli mitä priorisoiduista asioista priorisoidaan toisen kustannuksella. Näin ollen erilaiset kiireellisyys- ja enimmäisaikavaatimukset menettävät merkitystään, mitä enemmän niitä säädetään. Tällöin on riskinä, että alkuperäisen priorisoinnin hyödyt menetetään, mihin myös valtioneuvosto on kirjelmässään viitannut.

Termien johdonmukainen käyttö

Asetusehdotuksen suomenkielisessä käännöksessä ja valtioneuvoston kirjelmässä mainitaan vaihtelevasti keskitetty yhteyspiste, asiointipiste ja palvelupiste. Lupa- ja valvontavirasto pyytää kiinnittämään huomiota termien johdonmukaiseen käyttöön, jotta on selvää, missä yhteydessä puhutaan lupamenettelyitä koordinoivasta ja määräaikoja seuraavasta tahosta ja missä yhteydessä lupahakemusten toimittamiseen tarkoitetusta sähköisestä asiointiportaalista. Epäselväksi jää myös se, onko asetusehdotuksen 48 artiklassa tarkoitetut yhteyspisteet sama asia kuin lupamenettelyjä koordinoiva yhteyspiste. Samankaltaista epäjohdonmukaisuutta on havaittu myös aiemmissa vastaavia aiheita käsittelevissä komission ja valtioneuvoston asiakirjoissa.

Asetusehdotuksen suomenkielinen käännös on lupamenettelyn määräajan käynnistymistä koskevilta osin epäjohdonmukainen asetusehdotuksen englanninkieliseen versioon sekä aiempiin vastaaviin asetuksiin nähden. Suomenkielisen käännöksen 21 artiklan 2 kohdan mukaan lupamenettelyn määräajan kuluminen käynnistyy, kun ”valmis” hakemus on

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.10.2026
LVV-U/128941/2026
Julkinen

toimitettu keskitettyyn asiointipisteeseen. 22 artiklan 4 kohdan mukaan asiointipisteen on tietyssä määräajassa vahvistettava, että hakemus on ”asianmukainen”. Esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden ja nettonollateollisuuden asetuksissa määräajan kuluminen käynnistyy siitä, kun keskitetty yhteys-/asiointipiste vahvistaa hakemuksen ”täydelliseksi”. Lupa- ja valvontavirasto pyytää, että valtioneuvosto ehdottaa kirjelmässään tarkentamaan edellä mainittuja kohtia, jotta määräaikalaskennan käynnistymishetki olisi johdonmukainen aiempien vastaavien asetusten kanssa.

Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaistoimintaan

Lupa- ja valvontavirasto katsoo valtioneuvoston tavoin, että ehdotetulla sääntelyllä olisi vaikutusta kansalliseen sääntelyyn sekä viranomaisten tehtäviin ja niiden organisointiin. Taloudellisten vaikutusten osalta voidaan arvioida, että asetusehdotuksen täytäntöönpano vaatisi lisää viranomaisresursseja. Riittävät resurssit ja osaaminen tulisi turvata kaikissa asiaan liittyvissä viranomaisissa. Suomen nykyisessä julkisen talouden tilanteessa viranomaistyön lisäresursointi lienee kuitenkin haasteellista. Näin ollen ehdotus aiheuttanee viranomaisille lisääntyvien tehtävien ja vähenevien resurssien välisen ristiriidan, minkä kirjelmässä voisi tuoda selkeämmin esille.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että jatkovalmistelussa tulee huolehtia siitä, että siirtymäaika kansalliselle täytäntöönpanolle on riittävä. Lupa- ja valvontavirasto myös korostaa, että jäsenvaltioille on tärkeää jättää riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyiden kehittämiseen ja nopeuttamiseen kunkin jäsenvaltion erityispiirteiden huomioimiseksi.

Yhteen lupahakemukseen perustuva keskitetty lupamenettely

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi luotava yhteen lupahakemukseen perustuva keskitetty lupamenettely, joka kattaa kaikki puolijohdeteknologian aloitteiden ja strategisten hankkeiden tarvitsemat luvat ja ympäristöarvioinnit. Asiaa ei ole tarkemmin käsitelty valtioneuvoston kirjelmässä, ja Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan jää epäselväksi, mitä yhteen hakemukseen perustuvalla yhdellä yhtenäisellä lupamenettelyllä tarkalleen ottaen tarkoitetaan ja mitä vaikutuksia tällä olisi suhteessa kansalliseen sääntelyyn. Riippuen siitä, kuinka laajaa yhteensovittamista asiassa tarkoitetaan, vaatisi se mahdollisesti merkittäviäkin muutoksia kansalliseen järjestelmään.

Keskitetyn lupamenettelyn valmistelun ei tulisi langeta yksittäisen viranomaisen (kuten keskitetyn asiointipisteen) tehtäväksi, vaan sen tulisi tapahtua ministeriötasolla, jotta kaikkien viranomaisten ja kuntien tasapuoliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet voidaan varmistaa. Valmistelutyössä tulisi varmistaa, että yhtenäisestä menettelystä voisivat hyötyä asetusehdotuksessa tarkoitettujen puolijohdeteknologian aloitteiden ja strategisten hankkeiden lisäksi myös muut nykyiset ja tulevat määräajalliset hankkeet (esim. puolustusvalmius-, kriittisten raaka-aineiden, nettonollateollisuuden ja uusiutuvan energian hankkeet).

Lupa- ja valvontavirasto yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että ei ole tarkoituksenmukaista eikä myöskään toiminnanharjoittajalle paras ratkaisu velvoittaa toiminnanharjoittajaa hakemaan kaikkia hankkeen lupia samanaikaisesti. Kriittisten raaka-

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.10.2026
LVV-U/128941/2026
Julkinen

aineiden ja nettonollateollisuuden hankkeiden yhteyspisteviranomaistehtävistä saatujen kokemusten perusteella voidaan todeta, että toiminnanharjoittajien intressissä ei yleensä ole hakea useaa lupaa samaan aikaan. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan onkin syytä pohtia tarkemmin sitä, onko yhteen lupahakemukseen pyrkivä menettely yksinomaan ongelmatonta ja tarkoituksenmukaista menettelyn sujuvuuden näkökulmasta.

Hiljainen hyväksyntä

Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota siihen, että asetusehdotuksen yhteydessä nousee esille hiljainen hyväksyntä. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että kyseessä on Suomen perustuslain näkökulmasta ongelmallinen asia, ja yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että hiljainen hyväksyntä olisi ensisijaisesti pyrittävä poistamaan asetusehdotuksesta tai vähintään varmistettava, että jäsenvaltiot voivat itse päättää sen käyttöönotosta.

Sähköinen asiointiportaali ja yrityslompakko

Valtioneuvosto on kannanotossaan todennut, että yrityslompakon käytön ei tulisi muodostua ainoaksi asiointitavaksi, vaan nykyisiä kansallisia sähköisiä asiointijärjestelmiä tulisi voida käyttää rinnalla. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että asetuksessa tarkoitetun keskitetyn asiointipisteen tehtävien hoitamisen ehdottomana edellytyksenä on, että kaikki hankkeen lupamenettelyt toteutetaan yhden keskitetyn sähköisen asiointiportaalin kautta tai että kyseisen asiointiportaalin ja rinnakkaisten asiointijärjestelmien välillä on vähintään automaattisen tiedonkulun mahdollistava integraatio. Muussa tapauksessa keskitetyllä asiointipisteellä ei ole mahdollisuutta tehokkaasti koordinoida lupamenettelyjä ja seurata määräaikoja.

Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa lisäksi, että asetusehdotuksen 24 artiklan 1 kohdassa keskitetylle asiointiportaalille asetettujen vaatimusten täyttäminen edellyttää Luvat ja valvonta -palvelun tai muun tähän tarkoitetun sähköisen asiointiportaalin merkittävää kehittämistä sekä palvelun käyttöönottoa kaikissa toimivaltaisissa viranomaisissa, mukaan lukien kunnissa. Järjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon ja ylläpitoon tulee varata riittävästi viranomaisten resursseja ja rahoitusta.

Puolijohteiden huippuosaamisalueet

Asetusehdotuksella luotaisiin Euroopan puolijohteiden huippuosaamis*alueen* tunnus. Alueen määritelmää ei rajattaisi maantieteellisin tai hallinnollisin perustein, vaan alueet jäsenvaltion tuella voisivat itse määritellä tunnusta hakevan alueen tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että asetusehdotuksesta ei käy ilmi, minkä tyyppisistä alueista on kysymys ja miten niitä osoitetaan. On syytä selventää, onko kyse konkreettisista alueista vai jostain abstraktimmasta käsitteestä tai alueesta. Lupa- ja valvontavirasto yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että asetusehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun tulee selventää. Vaikutusten selventäminen on tarpeen erityisesti silloin, jos kyseisillä *alueilla* on tarkoitus olla alueidenkäytöllistä merkitystä.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.10.2026
LVV-U/128941/2026
Julkinen

Mika Oraluoma

yksikön päällikkö

Sabina Mäki

ryhmäpäällikkö

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/128941/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/128941/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäki Sabina 07.10.2026 15:12

Ratkaisija Oraluoma Mika 07.10.2026 15:13